

REN Teknisk konferanse 2010

27.-28. september - Scandic Hotell, Gardermoen

Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven)

Netteiers plikter og ”rettigheter” ved tilkobling av småkraftverk

Sjefingeniør Oddmund Foss

Klagesak

- Vedtaket er fattet av NVE med hjemmel i Energiloven med tilhørende forskrifter
- DSB er ingen direkte part i klagesaken
- DSB har på forespørsel pekt på hvilke konsekvenser vedtaket vil ha for oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av el-tilsynsloven
- Saken vil danne grunnlag for en dialog mellom direktoratene om håndheving av de to regelverkene

Historikk

- 1891: Landets første elsikkerhetslov
- 1892: Landets første offentlige forskrifter for elektriske anlegg
- 1896: Ny elsikkerhetslov
- 1898: Opprettelse av elektrisitetstilsynet
- 1921: Elektrisitetstilsynet underlagt det nyetablerte NVE
- 1929: Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven)
- 1990: Ny energilov
- 1990: NEMKO's myndighetsoppgaver tilbakeført til Elektrisitetstilsynet

Historikk (forts.)

- 1991: Elektrisitetstilsynet trukket ut av NVE som eget direktorat
(Elsikkerhetsvirksomheten ble gitt en markert og uavhengig posisjon for ikke å komme under styring av energisiden eller andre fagområder på land eller maritimt.)
- 1992: STEM innlemmet i Elektrisitetstilsynet
- 1994: Direktoratet endrer navn til Produkt- og Elektrisitetstilsynet (PE)
- 2002: PE og Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern slått sammen til et nytt direktorat under navnet Direktoratet for brann- og elsikkerhet (DBE)
- 2003: DBE og tidligere Direktoratet for sivilt beredskap slått sammen til et nytt direktorat under navnet Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

El-tilsynsloven

- § 1 Denne lov omfatter alle elektriske anlegg og elektrisk utstyr, unntatt radiotelegraf og radiotelefon.
- § 2 Elektriske anlegg skal prosjekteres, utføres, drives, vedlikeholdes og kontrolleres slik at de ikke frembyr fare for liv, helse og materielle verdier.

Elsikkerhet

Elsikkerhet omfatter de faremomenter som elektrisiteten representerer i seg selv, som berøringsfare og brann, til sikkerhetsmessige forhold knyttet til bruk av elektrisitet og elektrisk utstyr.

Forskrifter

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Forskrift om registrering av virksomheter som prosjekterer, utfører og vedlikeholder elektriske anlegg (frv)
- Forskrift om kvalifikasjoner for elektrofagfolk (fke)
- Forskrift om sikkerhet ved arbeid på og drift av elektriske anlegg (fse)
- Forskrift om elektriske forsyningsanlegg (fef)
- Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg (fel)
- Forskrift om det lokale elektrisitetstilsyn og sakkyndige som utfører oppgaver for netteier (fdle)
- Forskrift om elektrisk utstyr (feu)
- Forskrift om opplysningsplikt ved salg og markedsføring av elektrisk materiell til forbruker (fome)
- Forskrift om utstyr og sikkerhetssystem til bruk i eksplosjonsfarlig område (fusex)
- Forskrift om helse og sikkerhet i eksplosjonsfarlige atmosfærer (fhosex)
- Forskrift om maskiner (fm)

Forskrifter

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Forskrift om registrering av virksomheter som prosjekterer, utfører og vedlikeholder elektriske anlegg (frv)
- Forskrift om kvalifikasjoner for elektrofagfolk (fke)
- Forskrift om sikkerhet ved arbeid på og drift av elektriske anlegg (fse)
- Forskrift om elektriske forsyningsanlegg (fef)
- Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg (fel)
- Forskrift om det lokale elektrisitetstilsyn og sakkyndige som utfører oppgaver for netteier (fdle)
- Forskrift om elektrisk utstyr (feu)
- Forskrift om opplysningsplikt ved salg og markedsføring av elektrisk materiell til forbruker (fome)
- Forskrift om utstyr og sikkerhetssystem til bruk i eksplosjonsfarlig område (fusex)
- Forskrift om helse og sikkerhet i eksplosjonsfarlige atmosfærer (fhosex)
- Forskrift om maskiner (fm)

Internkontrollforskriften

§ 4 – Plikt til internkontroll

Den som er ansvarlig for virksomheten skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter.

§ 5 – Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til dokumentasjon

Internkontroll innebærer at virksomheten skal:

....

6. Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Forskrift om kvalifikasjoner for elektrofagfolk

§ 12 – Kvalifikasjoner for den som skal forestå drift og vedlikehold av elektriske anlegg

...

2. *For elektriske anlegg med en viss kompleksitet, funksjon og størrelse, skal det etter sentral tilsynsmyndighets nærmere bestemmelser, være utpekt en kvalifisert person som ansvarshavende for drift og vedlikehold. Den ansvarshavende skal, som en del av virksomhetens internkontrollsystem, ha et særlig ansvar for å påse at elektriske anlegg og bruken av disse til enhver tid tilfredsstillende gjeldende bestemmelser.*

Veiledning:

Bestemmelsen innebærer at:

1. *Det skal være utpekt en kvalifisert ansvarlig person for drift og vedlikehold av elektriske anlegg for produksjon, overføring og fordeling av elektrisk kraft. Det forutsettes at vedkommende minst tilfredsstillende kravene til "Sakkyndig driftsleder".*

Forskrift om elektriske forsyningsanlegg

Andre del: Generelle bestemmelser

Kapittel 2: Generelle krav ved prosjektering, utførelse, endring, drift og vedlikehold

§ 2-2 Vurdering av risiko

Det skal gjennomføres en risikovurdering for å kartlegge risiko i og i tilknytning til det elektriske anlegget. Ved utførelsen skal risikovurderingen legges til grunn for valg av løsninger. Dette skal dokumenteres.

Risikokartleggingen skal også ta hensyn til krav i fse slik at den valgte løsningen i størst mulig grad legger til rette for at krav i den forskriften kan oppfylles uten å være begrensende for valg av arbeidsmetode.

Forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg

§ 6 – Organisering

For ethvert anlegg skal det være utpekt en driftsleder (høyspenningsanlegg) eller driftsansvarlig (lavspenningsanlegg), som er ansvarlig for drift og vedlikehold av anlegget. Det skal treffes administrative tiltak som sikrer at ansvarsforholdene er entydige ved arbeid i og drift av elektriske anlegg.

...

Forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg

§ 7 – Overordnet planlegging

I enhver virksomhet skal det være et system for overordnet planlegging.

Personellet skal ha tilgang til og gjøres kjent med relevante bestemmelser i denne forskriften med veiledning og gis nødvendig opplæring, øvelse og instruksjon i denne.

Veiledning:

Overordnet planlegging skal minst omfatte:

- a) utarbeidelse av instruksjer,*
- b) bruk av kvalifisert personell,*
- c) nødvendige godkjenninger og tillatelser,*

...

Ansvar – hvem forskriftene retter seg mot

IK-HMS: Den som er ansvarlig for virksomheten ...

fke: Eier/bruker av elektriske anlegg og elektrisk utstyr samt den som driver eller utøver virksomhet som omfattes av denne forskrift

fse: Eier av virksomhet og eier/driver av anlegg som omfattes av denne forskriften

fef: Eier/driver av elektriske anlegg

Risikovurdering

IK-HMS, fse og fef stiller krav til risikovurdering.

fke og fse stiller krav til kvalifikasjoner for at virksomheten skal kunne foreta risikovurdering på et kvalifisert grunnlag.

Virksomheten gjør sine valg på bakgrunn av sin egen risikovurdering for å kunne ivareta det ansvaret de er pålagt, herunder valg av anleggsløsning.

At andre anleggsløsninger også oppfyller kravene i en teknisk forskrift innebærer ikke at disse automatisk vil tilfredsstillende de samlede kravene for å sikre liv, helse og materielle verdier.

Overprøving av virksomhetens egen risikovurdering

Forutsatt at de valg virksomheten gjør tilfredsstiller krav gitt i eller i medhold av el-tilsynsloven vil:

- overprøving av en virksomhets egen risikovurdering basert på krav gitt i eller i medhold av el-tilsynsloven, forutsette nødvendig forvaltningsmyndighet på lovområdet, faglig kompetanse og inngående kunnskaper om den virksomheten dette gjelder og må ha en elsikkerhetsmessig begrunnelse.
- Dette innebærer imidlertid at den som overprøver de valg som er gjort, også overtar ansvaret dersom det skulle oppstå uønskede hendelser som en konsekvens av dette.
- "Esterne" krav som hever sikkerhetsnivået i forhold til krav gitt i eller i medhold av el-tilsynsloven er problemfritt

Takk for oppmerksomheten

